

ประกาศเจตนารมณ์

เรื่อง การลดการใช้สื่อหน้าจอในเด็กปฐมวัยอย่างจริงจัง และงดใช้ก่อนอายุ ๒ ปี

ด้วยรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นวาระแห่งชาติ ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๘ เห็นชอบข้อเสนอเชิงนโยบาย “๓ เร่ง ๓ ลด ๓ เพิ่ม” เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในภาวะวิกฤตให้เป็นวาระแห่งชาติ ประกอบกับในปัจจุบันพบปัญหาวิกฤตการใช้สื่อหน้าจอในเด็กปฐมวัยที่มีอัตราเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก ซึ่งส่งผลกระทบเชิงลบโดยตรงต่อพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จากความกังวลของหลายฝ่ายต่อปัญหาดังกล่าว ภาศิเครือข่ายทุกภาคส่วน อันประกอบด้วย คณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครอง จึงมีความเห็นพ้องร่วมกันในการกำหนดนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหา คณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย จึงเห็นควรผลักดันมาตรการลดการใช้สื่อหน้าจอในเด็กปฐมวัยอย่างจริงจัง และงดใช้ก่อนอายุ ๒ ปี ให้เป็นมาตรการเร่งด่วน เพื่อส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาอย่างสมวัยในทุกด้าน พร้อมเติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพ มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด ประสบความสำเร็จในชีวิต และเป็นพลเมืองที่ดีมีคุณค่า อันจะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไป

ดังนั้น เพื่อให้ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครอบครัว ครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย นำแนวทางไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยการควบคุมการใช้สื่อหน้าจอ สื่อดิจิทัล โทรศัพท์เคลื่อนที่ และอุปกรณ์ดิจิทัล ทั้งในครอบครัวและในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย จึงขอกำหนดแนวทางปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ งดการใช้สื่อหน้าจอ สื่อดิจิทัล และอุปกรณ์ดิจิทัลทุกชนิด ในเด็กปฐมวัยที่มีอายุต่ำกว่า ๒ ปี อย่างเด็ดขาด

ข้อ ๒ ลดการใช้สื่อหน้าจอในเด็กปฐมวัยอย่างจริงจัง สำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่ ๒ ปีขึ้นไป การใช้สื่อหน้าจอต้องเป็นไปอย่างมีเงื่อนไขและอยู่ภายใต้การดูแลอย่างใกล้ชิดของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก รวมทั้งต้องมีการควบคุมการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่และอุปกรณ์ดิจิทัลในห้องเรียน

ข้อ ๓ ให้หน่วยงานที่มีสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในสังกัด กำหนดมาตรการควบคุมการใช้สื่อหน้าจอ สื่อดิจิทัล โทรศัพท์เคลื่อนที่ และอุปกรณ์ดิจิทัลในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเคร่งครัด พร้อมทั้งส่งเสริมการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมตามช่วงวัยของเด็ก

ข้อ ๔ ให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ครอบครัว และชุมชน ร่วมกันสร้างสภาพแวดล้อม และทางเลือกที่เอื้อให้เด็กปฐมวัยไม่ต้องพึ่งพาสื่อหน้าจอ โดยจัดให้มีพื้นที่เล่นและเรียนรู้ที่ปลอดภัยในชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ทุกครอบครัวเข้าถึงได้และการสนับสนุนผู้ดูแลเด็กอย่างทั่วถึง เพื่อให้ทุกครอบครัวมีทางเลือกในการเลี้ยงดูบุตรหลานโดยไม่ต้องพึ่งพาสื่อหน้าจอ

จึงประกาศมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๙

(นายยศชนัน วงศ์สวัสดิ์)

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

มาตรการลดการใช้สื่อหน้าจอในเด็กปฐมวัยอย่างจริงจัง และงดใช้สื่อหน้าจอก่อนอายุ ๒ ปี

การจัดการศึกษาปฐมวัยมุ่งส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ให้เหมาะสมตามวัยและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเน้นการเล่น การลงมือปฏิบัติจริง และการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม การใช้สื่อหน้าจอที่ไม่เหมาะสมกับวัยหรือมากเกินไปจนเป็นโอกาสในการเคลื่อนไหว การสื่อสาร และการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง จึงกำหนดมาตรการลดการใช้สื่อหน้าจอในเด็กปฐมวัยอย่างจริงจัง และงดใช้ก่อนอายุ ๒ ปี โดยบูรณาการกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและการปฏิบัติงานที่สถานศึกษาดำเนินการอยู่เดิม เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้จริงและไม่เพิ่มภาระงานที่ไม่จำเป็นดังต่อไปนี้

๑. มาตรการดำเนินงาน

๑.๑ ด้านการใช้สื่อหน้าจอตามช่วงวัย

- (๑) งดใช้สื่อหน้าจอ สื่อดิจิทัล และอุปกรณ์ดิจิทัลทุกชนิดในเด็กอายุต่ำกว่า ๒ ปี
- (๒) การใช้สื่อหน้าจอในเด็กอายุตั้งแต่ ๒ ปีขึ้นไปต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่เหมาะสมและการดูแลอย่างใกล้ชิดของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก รวมทั้งควบคุมการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลในห้องเรียน
- (๓) กำหนดมาตรการควบคุมการใช้สื่อควบคู่กับการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมตามวัย
- (๔) ส่งเสริมความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการจัดสภาพแวดล้อมและทางเลือกที่เอื้อต่อพัฒนาการเด็กโดยไม่ต้องพึ่งพาสื่อหน้าจอ

๑.๒ ด้านการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

- (๑) ให้บูรณาการมาตรการเข้ากับหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดประสบการณ์ และกิจวัตรประจำวัน โดยไม่แยกเป็นโครงการหรือภารกิจเพิ่มเติมโดยไม่จำเป็น
- (๒) ให้ครูจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ส่งเสริมการเล่น การสำรวจ การสังเกต การทดลอง การคิดแก้ปัญหา และการลงมือปฏิบัติจริงตามวัยและความแตกต่างระหว่างบุคคล
- (๓) ส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างรอบด้านผ่านกิจกรรมเล่นอิสระ ที่หลากหลาย เช่น การเคลื่อนไหว การเล่นกลางแจ้ง การเล่นบทบาทสมมติ การอ่านและเล่านิทาน และศิลปะ
- (๔) ประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริงตามแนวทางของหลักสูตรที่ใช้อยู่ เพื่อนำผลมาปรับการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน

๑.๓ ด้านบุคลากรและสภาพแวดล้อม

- (๑) ให้สถานศึกษากำกับการใช้โทรศัพท์มือถือและอุปกรณ์ดิจิทัลของบุคลากรระหว่างจัดประสบการณ์และดูแลเด็ก โดยคำนึงถึงความปลอดภัยและประโยชน์สูงสุดของเด็ก
- (๒) จัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนให้ปลอดภัย เอื้อต่อการเล่น การเคลื่อนไหว การสำรวจ และการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยใช้พื้นที่และทรัพยากรที่มีอยู่เป็นหลัก

๑.๔ ด้านความร่วมมือกับผู้ปกครอง

- (๑) ให้สถานศึกษาสื่อสารและสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการลดการใช้สื่อหน้าจอโดยใช้ช่องทางที่มีอยู่เดิมตามความเหมาะสม
- (๒) ส่งเสริมให้ผู้ปกครองทำกิจกรรมร่วมกับเด็กในชีวิตประจำวัน เช่น พูดคุย อ่านหนังสือ เล่านิทาน เล่น และทำกิจกรรมในครอบครัว โดยคำนึงถึงบริบทและความพร้อมของแต่ละครอบครัว
- (๓) ส่งเสริมความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนในการจัดสภาพแวดล้อมและทางเลือกในการเล่นและเรียนรู้ โดยไม่กำหนดให้จัดทำรายงานหรือส่งหลักฐานเพิ่มเติมโดยไม่จำเป็น

๒. แนวทางการขับเคลื่อน

๒.๑ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

(๑) สื่อสารและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการแก่สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้ดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน

(๒) ส่งเสริม สนับสนุน และให้คำปรึกษาแก่สถานศึกษาในการบูรณาการมาตรการกับหลักสูตรและการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย โดยคำนึงถึงพัฒนาการตามวัยและบริบทของสถานศึกษา

(๓) บูรณาการการนิเทศ กำกับ และติดตามการดำเนินงานเข้ากับระบบงานเดิม โดยเน้นการให้คำแนะนำและการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง

๒.๒ สถานศึกษา

(๑) สื่อสารและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการแก่ผู้บริหาร ครู บุคลากร และผู้ปกครอง

(๒) บูรณาการมาตรการกับหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดประสบการณ์ และกิจวัตรประจำวันตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่ใช้อยู่

(๓) กำกับดูแลการใช้สื่อหน้าจอและอุปกรณ์ดิจิทัลให้เป็นไปตามมาตรการและเหมาะสมกับช่วงวัย

(๔) ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการเล่น การลงมือปฏิบัติจริง และการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม

(๕) ใช้ข้อมูลจากการจัดประสบการณ์และการประเมินพัฒนาการตามระบบงานเดิมเพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน โดยไม่เพิ่มภาระเอกสารเกินความจำเป็น

๒.๓ ครูผู้สอน

(๑) จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับวัย ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก

(๒) ส่งเสริมการเล่น การเคลื่อนไหว การสื่อสาร และการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เพื่อพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน

(๓) ใช้สื่อและอุปกรณ์ดิจิทัลเท่าที่จำเป็นและเหมาะสมตามมาตรการ โดยไม่ใช่ทดแทนการเล่นหรือการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก

(๔) ประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริง และนำผลไปปรับการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน โดยใช้กระบวนการและเครื่องมือที่มีอยู่เดิมเป็นหลัก

มาตรการลดการใช้สื่อหน้าจอในเด็กปฐมวัยอย่างจริงจัง และงดใช้สื่อหน้าจอก่อนอายุ ๒ ปี

ความสำคัญ

การจัดการศึกษาปฐมวัยมุ่งส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ให้เหมาะสมตามวัยและความแตกต่างของแต่ละบุคคล โดยเน้นการเล่น การลงมือปฏิบัติจริง และการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม การใช้สื่อหน้าจอที่ไม่เหมาะสมหรือมากเกินไปจนความจำเป็น อาจลดโอกาสในการเคลื่อนไหว การสื่อสาร และการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง จึงกำหนดมาตรการลดการใช้สื่อหน้าจอ ในเด็กปฐมวัยอย่างจริงจัง และงดใช้ก่อนอายุ ๒ ปี ภายใต้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและกิจวัตรประจำวันเดิม

๑ มาตรการดำเนินงาน

๑.๑ ด้านการใช้สื่อหน้าจอตามช่วงวัย

- ✓ งดใช้สื่อหน้าจอ สื่อดิจิทัล และอุปกรณ์ดิจิทัล ทุกชนิดในเด็กอายุต่ำกว่า ๒ ปี
- ✓ เด็กอายุ ๒ ปีขึ้นไป ใช้อย่างเหมาะสม และอยู่ภายใต้การดูแลอย่างใกล้ชิด ของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ดูแลเด็ก
- ✓ กำหนดมาตรการควบคุมการใช้สื่อ ควบคู่ กับการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ ที่เหมาะสมตามวัย
- ✓ ส่งเสริมความร่วมมือของทุกภาคส่วน ในการจัดสภาพแวดล้อมและทางเลือกที่เอื้อต่อ พัฒนาการเด็กโดยไม่ต้องพึ่งพาสื่อหน้าจอ

๑.๒ ด้านการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

- ✓ บูรณาการมาตรการเข้ากับหลักสูตร สถานศึกษา แผนการจัดประสบการณ์ และกิจวัตรประจำวัน
- ✓ จัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ เช่น การเล่น การสำรวจ การสังเกต การทดลอง การคิดแก้ปัญหา
- ✓ ส่งเสริมพัฒนาการรอบด้านผ่านกิจกรรมหลากหลาย เช่น การเคลื่อนไหว การเล่นกลางแจ้ง บทบาทสมมติ การอ่านเล่านิทาน และศิลปะ
- ✓ ประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริง เพื่อนำผลไป ปรับการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน

๑.๓ ด้านบุคลากรและสภาพแวดล้อม

- ✓ กำกับการใช้โทรศัพท์มือถือและอุปกรณ์ดิจิทัล ของบุคลากรระหว่างจัดประสบการณ์ โดยคำนึงถึง ความปลอดภัยและประโยชน์สูงสุดของเด็ก
- ✓ จัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ให้ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้ การเคลื่อนไหว การสำรวจ และการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

๑.๔ ด้านความร่วมมือกับผู้ปกครอง

- ✓ สื่อสารและสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการลดการใช้สื่อหน้าจอ โดยใช้ช่องทางที่เหมาะสม
- ✓ ส่งเสริมให้ผู้ปกครองทำกิจกรรมร่วมกับเด็กในชีวิตประจำวัน เช่น พุดคุย อ่านหนังสือ เล่น และทำกิจกรรมในครอบครัว
- ✓ ร่วมมือกันจัดสภาพแวดล้อมและทางเลือกในการเล่นและเรียนรู้ โดยไม่กำหนดให้จัดทำรายงานหรือหลักฐานเพิ่มเติมโดยไม่จำเป็น

๒ แนวทางการขับเคลื่อน

๒.๑ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

- ✓ สื่อสารและสร้างความเข้าใจแก่สถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้ดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน
- ✓ ส่งเสริม สนับสนุน และให้คำปรึกษาในการบูรณาการ มาตรการกับหลักสูตรและการจัดประสบการณ์ โดยคำนึงถึงพัฒนาการตามวัยและบริบทของสถานศึกษา
- ✓ นิเทศ กำกับ และติดตามการดำเนินงาน พร้อมให้คำแนะนำเพื่อพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

๒.๒ สถานศึกษา

- ✓ สื่อสารและสร้างความเข้าใจกับผู้บริหาร ครู บุคลากร และผู้ปกครอง
- ✓ บูรณาการมาตรการกับหลักสูตร แผนการจัดประสบการณ์ และกิจวัตรประจำวัน
- ✓ กำกับดูแลการใช้สื่อหน้าจอและอุปกรณ์ดิจิทัล ให้เป็นไปตามมาตรการและเหมาะสมกับช่วงวัย
- ✓ ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการเล่น การลงมือปฏิบัติจริง และการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม
- ✓ ใช้ข้อมูลจากการจัดประสบการณ์และการประเมินพัฒนาการ ตามระบบงานเดิม เพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน โดยไม่เพิ่มภาระเอกสารเกินความจำเป็น

๒.๓ ครูผู้สอน

- ✓ จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับวัย ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล
- ✓ ส่งเสริมการเล่น การเคลื่อนไหว การสื่อสาร และการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง
- ✓ ใช้สื่อและอุปกรณ์ดิจิทัลเท่าที่จำเป็น และเหมาะสมตามมาตรการ โดยไม่ใช้ทดแทนการเล่น หรือการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก
- ✓ ประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริง และนำผลไปปรับการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสม กับเด็กแต่ละคน โดยใช้กระบวนการและเครื่องมือเดิม